

світогляду, насамперед серед дітей та молоді, проводити заходи з популяризації історії України і протидії російській ідеологемі «братній народ».

Отже, щоб зберегти критичне мислення, педагогам потрібно вчити здобувачів постійно розширювати та поглиблювати свої знання, робити висновки з помилок та споживати інформацію з перевірених джерел.

**Ілларионова Л. Г.**, здобувач вищої освіти,  
*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,*  
*Україна.*  
*Науковий керівник – Нагорна Н. В., канд. пед. наук, доц.,*  
*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,*  
*Україна*

## **ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ФАКТОР СТИМУЛЮВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ**

Важливою проблемою для педагогічної теорії та практики залишається питання урізноманітнення навчального процесу, активізації пізнавальної діяльності учнів, розширення сфери їх інтересів. Сучасним учням доступні найрізноманітніші джерела інформації, але часто саме наявність готової інформації сприяє розвитку пасивності. Зникає прагнення до пошуку, пізнання, творчості, тобто діяльності. Значним внеском у педагогічну і психологічну науку щодо дослідження підвищення активності учнів у навчально-пізнавальній діяльності відзначилися: В. В. Давидов, П. Я. Гальперін, Л. В. Занков, Д. Б. Ельконін та інші. Дослідженням питань нетрадиційних форм навчання займалися такі науковці: С. Кульневич, Т. Лакоценіна, Н. Мойсеюк, Н. Островерхова, Т. Сидоренко, В. Чайка, І. Чередов та інші [1].

**Мета дослідження** – теоретично обґрунтувати проблему використання дидактичних ігор на уроках біології та визначити ефективні методики щодо стимулювання пізнавальної активності учнів на уроках біології.

### **Завдання дослідження:**

1. Проаналізувати основні підходи до дослідження проблеми використання дидактичних ігор як фактора стимулювання пізнавальної активності учнів на уроках біології.
2. Схарактеризувати дидактичну гру як один з основних методів стимулювання пізнавальної активності учнів на уроках біології.
3. Розробити методичні рекомендації з розробки і використання дидактичних ігор.

**Об'єкт дослідження** – дидактична гра в педагогічному процесі.

**Предмет дослідження** – методична система дидактичних ігор на уроках біології.

**Методи дослідження:** *теоретичні:* теоретичний аналіз та узагальнення психолого-педагогічних праць із проблеми дослідження; аналіз, синтез, порівняння, систематизація, класифікація й узагальнення особливостей стимулювання пізнавальної активності на уроках біології; *емпіричні:* спостереження, опитування, анкетування, діагностична бесіда з метою виявлення чинників, що впливають на стимулювання пізнавальної активності учнів на уроках біології; *статистичні* (кількісна обробка емпіричних даних).

**Експериментальна база дослідження.** У дослідній роботі взяли участь учні 6 класу Новоселівської школи в Арбузинському районі Миколаївської області. Дослідна робота охопила 25 учнів. Для вивчення впливу дидактичних ігор на рівень пізнавальної активності учнів нами було проведено опитування на початку дослідження та на підсумковому етапі. Проведено формуючий етап, суть якого полягала у проведенні уроків біології з систематичним використанням різних дидактичних ігор та ігрових прийомів. Всього було проведено 11 уроків біології. Після формуючого етапу експерименту нами було встановлено, що рівень пізнавальної активності учнів після систематичного застосування дидактичних ігор та ігрових прийомів на уроках біології підвищився на 28 %.

Визначено основні методичні рекомендації з розробки та застосування дидактичних ігор:

1. До дидактичних ігор учнів слід готувати заздалегідь, враховуючи насамперед час проведення, деякі атрибути і правила.
2. Дидактичні функції гри повинні забезпечити достатньо широку, але посильну творчу і розумову діяльність учнів в галузі біології та суміжних дисциплін, відповідати віковим особливостям, ступеню підготовки і розвитку кругозору учнів.
3. Гру слід починати з простіших завдань, поступово переходячи до більш складних.
4. Атрибути повинні бути красивими, яскравими, загадковими, незвичайними.
5. Наочність повинна бути простою і ємною, естетично правильно виконаною.
6. Помилки повинні бути виключені, тому що це знижує інтерес гри, авторитет учителя.
7. Наочність, вживана в процесі дидактичної гри, повинна носити більше схематичний характер, ніж образотворчий.
8. Ігри найкраще проводити в швидкому темпі, щоб кожен учень із максимальною активністю міг брати участь в грі.
9. Краще проводити дидактичну гру виразно та емоційно.
10. Під час гри необхідні дисципліна і порядок.
11. Під час гри потрібно забезпечувати нормальний психолого-педагогічний клімат. Між педагогом і учнями повинна бути атмосфера поваги, взаєморозуміння, довіри, співпереживання. Тон краще зберігати доброзичливим, лояльним.

12. Використовуючи дидактичні ігри, краще не допускати перенасичення навчального процесу ігровою діяльністю, тому що занадто часте застосування дидактичних ігор на уроці призводить до ситуації, коли учні загалом будуть сприймати курс вивчення біології як гру [2].

### **Список використаних джерел**

1. Урбанська О. М. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках правознавства. *Скарбниця методичних ідей. Таврійський вісник освіти*. 2014. № 3 (47). С. 233. URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/Tvo\\_2014\\_3\\_40.pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/Tvo_2014_3_40.pdf) (дата звернення: 27.04.21).
2. Гончарук І. О. Використання дидактичних ігор на уроках біології: *навчально-метод. посібник*. Вінниця: ММК, 2016. С. 9–10. URL: <https://dorobok.edu.vn.ua/article/pdf/1641> (дата звернення: 27.04.21).

**Клим-Климашевська Анна,**  
хабілітированный доктор педагогических наук,  
профессор Института педагогики,  
*Университет естественных и гуманитарных наук в Седльце,*  
*Польша*

### **К ВОПРОСУ ОБ АЛЬТЕРНАТИВНЫХ МЕТОДАХ РАБОТЫ В ДЕТСКОМ САДУ С ДЕТЬМИ, ИСПЫТЫВАЮЩИМИ МАТЕМАТИЧЕСКИЕ ТРУДНОСТИ**

Главная цель изучения математики – не только передача определенных знаний в программе обучения, но также и формулирование желаемой интеллектуальной позиции ребенка, в особенности возбуждение интеллектуальной активности, желания самостоятельного преодоления трудностей, формирование навыков логического и критического мышления, абстрагирования и математического анализа явлений. Но математика – нелегкий предмет, и для многих детей она приносит значительные трудности. Математические занятия могут и должны быть источником удовольствия, изумления, восхищения. Удовольствия, которое награждает каждое творческое свершение. Изумления, так как ребенок совершил открытие. Восхищения, ибо в результатах он открывает красоту. Реализации так понятого дошкольного математического образования служат альтернативные методы.

К ним относят дидактические материалы – дары – Фридриха Вильгельма Августа Фрёбеля, благодаря которым не только формируется и развивается воображение, но и геометрическая интуиция, кольца и полукольца, палочки, деревянные рейки, гвоздики с рамкой [1].